

Asia: VN/727/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Elinikäinen oppiminen korostuu entistä enemmän tulevaisuudessa muuttuvassa maailmassa. OSKU pitää tärkeänä, että jatkokouluttautumiseen kannustetaan koko työuran ajan ja se tehdään mahdollisimman sujuvaksi ja joustavaksi. Ammatillinen koulutus on mahdollisuus peruskoulun päättäneen nuoren lisäksi aikuiselle jo tutkinnon omaavalle kuin miltei kenelle tahansa täydentää osaamistaan. Ammatillisen koulutuksen rahoituksessa on huomioitava nykyistä paremmin ammatillisen koulutuksen moninaiset tehtävät ja esimerkiksi ammatillisen koulutuksen rooli jatkuvan oppimisen haasteeseen vastaamisessa. Myös pelkkien tutkinnonosien suorittaminen on nykyisin mahdollista ja tätä mahdollisuutta tulee aktiivisesti markkinoida sekä opiskelijoille että työnantajille. Elinikäinen oppiminen tulee aidosti olla kaikkien saavutettavissa, eikä osaamisen täydennys työelämässä saa olla varallisuudesta kiinni.

Luonnoksen nykytila arviossa mainittiin, että ”Työtehtäviä katoaa ja niiden tilalle syntyvissä töissä tarvitaan pääasiassa korkeakoulutasoista osaamista”. OSKU katsoo, että ammatillisen koulutuksen roolia ei pidä väheksyä, ja vaikka uudenlaista osaamista tarvitaan, pystyy myös ammatillinen koulutus sitä tuottamaan. Muutoin OSKU näkee, että nykytilan kuvaus on hyvä ja paikkaansa pitävä. On hyvä, että hallitus on nostanut jatkuvan oppimisen teeman keskeiseksi teemaksi ja siihen on pureuduttu kunnolla, sekä etsitty erilaisia ratkaisuja - ne tulevat korostumaan entisestään tulevaisuudessa.

OSKU kuitenkin katsoo, että palvelukeskus on valmisteltu hyvin kiireellisesti, sillä on erittäin tiukka aikataulu ja sille on asetettu valtava määrä erilaisia tehtäviä, joista isoa osaa toteutetaan jo monissa muissa yksiköissä. Esityksessä tulisi paremmin selkeyttää, miten tilanne muuttuu palvelukeskuksen myötä ja miten paljon päällekkäisiä tehtäviä tulee olemaan. Myös digitaaliset palvelut ja niiden kehittäminen on esityksessä jäänyt paitsioon. OSKU ei voi nykyisessä muodossaan kannattaa

palvelukeskuksen perustamista, sillä sen tarkka rooli on edelleen epäselvä ja sekä nykyisten rakenteiden koulutuksenjärjestäjissä että TE-palveluissa on mahdollista toteuttaa asetetut tehtävät ilman ylimääräistä hallintoa.

Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä tehtävistä

Mikäli palvelukeskus toteutetaan, tulee ammatilliset oppilaitokset olla keskiössä palveluiden tuottamisessa. Päällekkäisyys olemassa olevien rakenteiden kanssa tulee poistaa, ja huolehtia, että palvelukeskus on aidosti tarkoituksenmukainen ja tavoitteisiin sekä haasteisiin vastaava. OSKU on tyytyväinen, että esityksessä on niin nostettu kuin painotettu tutkinnon osien suorittamisen keskeisyys, sillä ammatillinen koulutus palvelee tätä tarkoitusta erinomaisesti ja jatkuvan oppimisen ei tule tarkoittaa vain uusia tutkintoja toistensa perään.

On myös tärkeää, että kiinnitetään huomiota aliedustettujen ryhmien huomioimiseen, jotta saadaan mahdollisimman paljon esimerkiksi peruskoulun varassa olevia henkilöitä kouluttautumaan työelämän tarpeisiin ja omaa osaamista kehittään. Aliedustetut ryhmät eivät kuitenkaan ole yhtenäinen, vaan erittäin heterogeeninen joukko erilaisia ja erilaisista taustoista olevia henkilöitä, joille pitää pystyä takamaan yksilöllisesti sopivat ratkaisut.

Huomiot palvelukeskukselle esitetystä hallintomallista

Esitetyssä hallintomallissa on edustettuina hyvin suppeasti erilaisia tahoja, ja OSKU näkee, että myös opiskelijajärjestöt tulee ottaa mukaan vahvemmin. Vaikka tarkoitus on palvella nimenomaan työikäistä väestöä, edustaa opiskelijajärjestöt kaikenikäisiä opiskelijoita tuoden heidän ääntään ja näkökulmia kuuluviin – opiskelijoita ja työelämää varten uudistusta tehdään. Myös koulutuksenjärjestäjät tulee ottaa vahvempaan rooliin hallintoon mukaan, jotta kaikkien keskeisten tahojen näkemykset tulevat esiin käytännön toteutukseen.

Huomiot palvelukeskukselle esitetyistä koulutus- ja osaamispalveluiden rahoitusmuodoista

OSKUn näkökulmasta palvelukeskuksen ei tule toimia itsessään kouluttajana tai myötää rahoitusta eteenpäin. Palvelukeskuksen tulee toimia asiantuntijaroolissa ja koordinoida toimintaa eri tahojen välillä tarkoituksenmukaisesti, ei luoda uusia rakenteita ja järjestelmiä koulutuksenjärjestäjien tilanteen hankaloittamiseksi. Esityksessä ei ole kerrottu, miten rahoitus turvataan pitkälle aikavälille palvelukeskukselle ja nyt varatut resurssit vaikuttavat melko matalilta.

Muut huomiot esitysluonnoksesta

Yksilöiden oikeudet kouluttautujina uudessa mallissa jää epäselviksi. On myös hyvin tärkeää, ettei uusi palvelukeskus heikennä tai vie resursseja nykyisiltä koulutusmuodoilta tai tutkinnoilta, vaan päinvastoin tuo enemmän joustavuutta ja mahdollisuuksia kaikenikäisille eri koulutusmuodoissa.

Pohjanvirta Aino
Suomen Opiskelija-Allianssi -OSKU ry